

Rakovnické pověsti

Výchozím místem vycházky je Roubenka Lechnýřovna. Najdete ji v ulici V Hradbách, po pravé straně gymnázia. V roubence můžete navštívit expozici loutek a expozici o pověstech Rakovnicka. Ta vás seznámí nejenom s nejznámějšími pověstmi našeho regionu, ale i s jejich sběrateli nebo se skutečnými poklady, které se na Rakovnicku našly. Roubenka je otevřena od pondělí do neděle, od 10 do 12 hodin a od 13 do 17 hodin.

1 Mayerova vila / Hlomožící duch

Mayerova vila (Mateřská škola v Hradbách) stojí hned pod roubenkou. Poznáte ji podle zelené fasády. K domu se váže strašidelný příběh z roku 1911. Jedinou obyvatelku Mayerovy vily tehdy zničehonic začal sužovat hlučný duch neboli poltergeist. Hýbal nábytkem a házel věcmi. Objevoval se každý den ve stejnou hodinu. Řádění ducha vzbudilo ve městě velké pozdvižení a u domu se denně srocovaly davy lidí. Úřady ve snaze zabránit masové hysterii povolaly do Rakovníka plzeňského antispiritistu A. B. Cipra, aby případ vyšetřil. Po důkladném prozkoumání celé záležitosti došel Cipro k závěru, že řádění ducha je pouze dovedný podvod.

2 Pražská brána / Podzemní chodba

Od Mayerovy vily je to k Pražské bráně jen pár kroků. Pražská brána byla postavena v letech 1515-1516. Její dřevěnou předchůdkyni, která stála mezi nynější bránou a protější budovou fary, spojovala s blízkým kostelem podzemní chodba. Z chodby se nedochoval ani kousek, celá byla zasypana při zakládání nové Pražské brány v roce 1515.

Historiky a pověsti o tajných chodbách nejsou v Rakovníku nijak neobvyklé. Pojí se hlavně se starými domy na náměstí a pod Vysokou bránou. Tyto domy mají hluboké, až několipatrové sklepy. Z nich prý vedou daleko za město tajné chodby. Rakovníčanům měly sloužit jako únikové cesty, hlavně pro případ válečného obléhání Rakovníka.

Pražská brána je přístupná v rámci prohlídky Muzea T. G. M. O otevření brány požádejte v pokladně muzea. Muzeum můžete navštívit od úterý do neděle, od 9 do 17 hodin.

3 Nádvoří muzea / Rak ve znaku města

Od brány se přesuneme na nádvoří sousedního Muzea T. G. M. V lapidáriu drobných kamenných památek si prohlédnete jedno z nejstarších sochařských vyobrazení znaku města Rakovníka. Nachází se na erbovní desce z roku 1518, která původně zdobila průčelí Vysoké brány. Znakem s červeným rakem se Rakovník pyšní již od roku 1482.

Městské informační centrum

Husovo náměstí 114

Otevřeno máme po celý rok, od pondělí do pátku, od 9 do 17. V květnu, červnu, červenci a srpnu do 17.30.

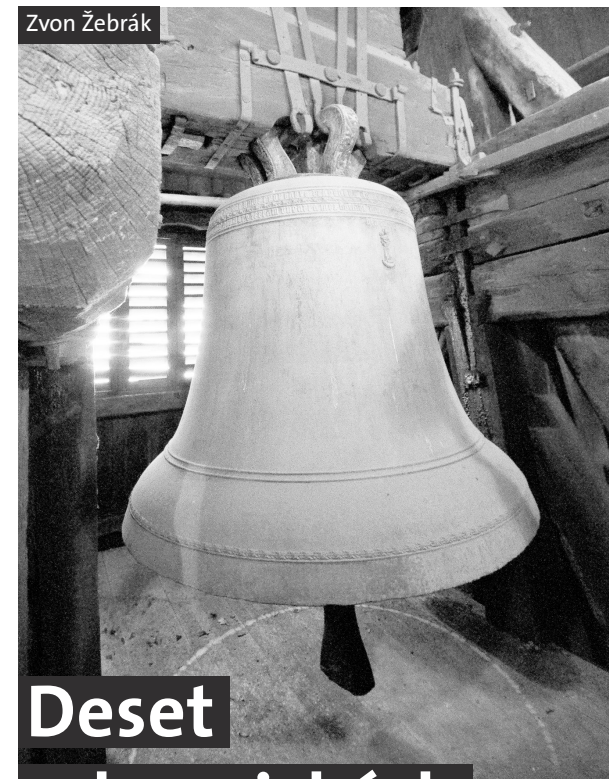
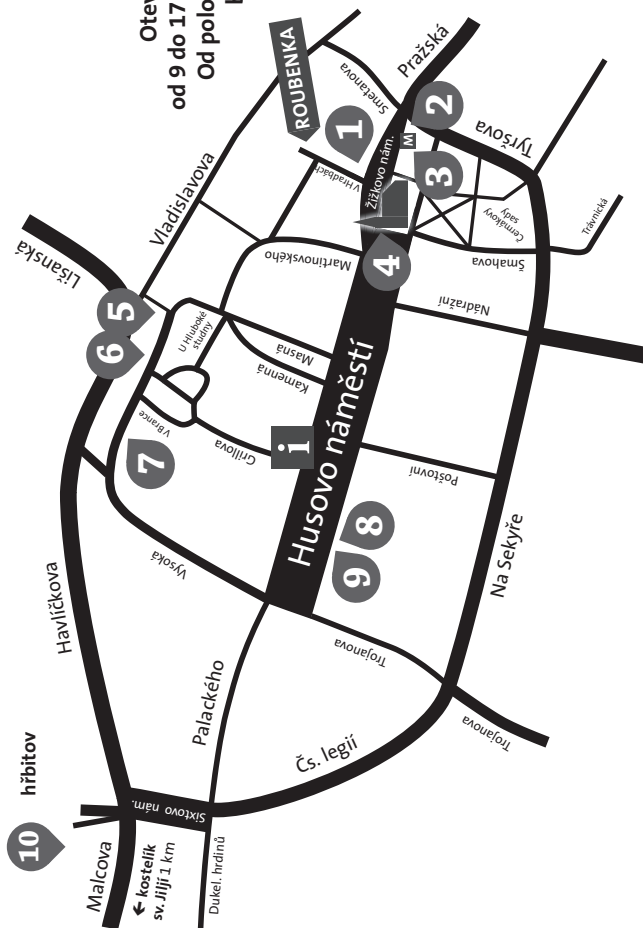
Od poloviny května (od 1. soboty po slavnosti Vysoká brána) do konce srpna máme otevřeno rovněž v sobotu, a to od 9 do 12 hodin.

Ostatní soboty a všechny neděle funguje jako infocentrum roubenka Lechnýřovna (V Hradbách 185, t. 601 385 123).

Telefon MIC Rakovník: 313 512 270
E-mail: icentrum@knihovna-rakovnik.cz

www.infocentrum-rakovnik.cz

Text a grafická úprava: Roman Hartl

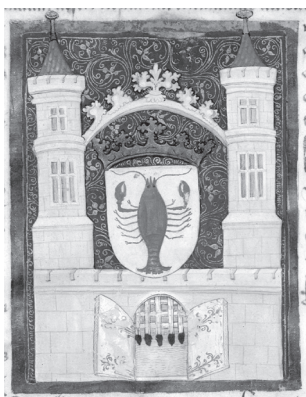
Deset rakovnických pověstí

Vycházka městem, při které se dozvíte, kde v Rakovníku řádl poltergeist, jak zvon Žebrák přišel ke svému jménu nebo komu a proč se nelichotivě přezdívalo Rakovnická smrt

Městská knihovna Rakovník

Volba raka jako erbovního znamení Rakovníka vychází z názvu města a ten zase z pověsti, podle níž zachránili vaření raci první obyvatele města před smrtí hladem v době hladomoru.

Pověst má několik variant. Její hlavní hrdinkou je většinou odvodělá mlynářka, která již nedokáže déle bezmocně přihlížet utrpení svých hladovějících dětí a za těžkých duševních muk se pokusí je otrávit račím masem, které všichni považují za jedovaté. Ukáže se však, že jedovaté není, načež se raci stanou jak pro mlynářčinu rodinu, tak pro všechny hladové z okolí zdrojem potravy až do doby, než hladomor pomine.

Znak Rakovníka z roku 1482

4 Velká zvonice u kostela / Zvon Žebrák

Další zastávkou je dřevěná Velká zvonice u kostela sv. Bartoloměje. Zvonice byla postavena v roce 1495 pro zvony Bartoloměj a Jiří. Během své existence prošla zvonice dvakrát výraznou přestavbou, její nynější podoba pochází z opravy v roce 1894.

Zvony Bartoloměj a Jiří věnoval Rakovníku místní mlynář Jiří Novák. Cena obou zvonů byla značná, dohromady se rovnala hodnotě dvou mlýnů. Menší zvon Jiří byl známější pod jménem Mlynář (později byl kvůli puklině přelit a dostal jméno Václav) a větší Bartoloměj pod přezdívkou Žebrák.

Proč zrovna Žebrák? Podle pověsti proto, že když mlynář Jiří zvon v Praze kupoval, zvonář považoval chudě vyhlížejícího zákazníka, který se zajímal o koupi zvonu, za zvědavého žebračka a z legrace mu nabídl svůj největší vystavený zvon s velkorysou slevou. Co se však jednou řekne, to platí, takže když mlynář začal na pult sázet peníze, zvonář již nemohl svou nabídku vzít zpátky. Mlynář Jiří tak lacino přišel ke zvonu a zvon ke svému neobvyklému jménu.

5 Vysoká brána / Věž, která měla vyrůst až do nebe

Od zvonice se vydáme Martinovského ulicí (po levé straně budovy gymnázia) k Vysoké bráně. Byla postavena v letech 1518-1524 a je vysoká 46 metrů. Podle pověsti však měla být ještě mnohem vyšší. Když se však během stavby zřítíla část lešení, pověřiví Rakovníčané se zalekli špatného znamení a raději ze svých nebetýchých stavitelských ambic ubrali. Do jaké výšky měla brána původně sahát, ukazuje dvojice zlatých hvězd umístěná na hrotech věže.

Otevírací doba brány: květen, červen, září - st, so, ne 9-12.30, 13-17, červenec, srpen - út-ne 9-12.30, 13-17

6 Vysoká ulice / Krutá barvířka

Od Vysoké brány se svažuje směrem k náměstí Vysoká ulice. V této ulici (neví se však, ve kterém domě) bývala barvířská dílna. Patřila

lakomé a bezcitné vdově, kterou v životě zajímalo jen jedno. Peníze. Aby ušetřila na mzdách pro své dělníky, pořídila si otroky - tuláky a žebračky, muže a ženy, které pod různými záminkami lákala do svého domu, ale nikdy už je nepustila ven. Dřeli v bavríně, dokud nezemřeli. Duch nelidské barvířky bloudí podle pověsti Vysokou ulicí dodnes a marně čeká na své vysvobození.

7 Synagoga / Svítka Tóry

Svažující se Vysokou ulicí dojdeme do synagogy (Rabasovy galerie, čp. 232). Na vyvýšeném pódiu barokní modlitebny z 18. století stojí honosná schránka, do které byly ukládány posvátné svítka Tóry. Židovská obec v Rakovníku jich vlastnila nejméně devět. V současnosti se většina z nich nachází ve Spojených státech.

Historik František Levý vylíčil ve svých Rakovníckých pověstech (1886) případ z 16. století, kdy rakovníčtí Židé byli na základě prastarých předsudků falešně obviněni ze zavraždění křesťanského dítěte. Aby se před soudem nadobro zprostili obvinění, musel rabín jménem celé židovské obce přísahat na svítka Tóry. Jelikož je mezi Židy nemyslitelné svítka Tóry jakýmkoliv způsobem zneuctit, byla taková přísaha považována za spolehlivý důkaz nevinu.

Otevírací doba synagogy (Rabasovy galerie):

únor-listopad: út-ne 10-18, prosinec: út-pá 10-18; so, ne 10-16

8 Radnice / Podzemní vězení

Od synagogy se vrátíme k domu U Samsona, jehož průčelí zdobí sgrafitové obrazy s náměty ze života biblického siláka Samsona, a uličkou V Brance sejdemě dolů na Husovo náměstí. Podzemí rakovnícké radnice sloužilo před otevřením nynější soudní budovy (1840) jako vězení. Jeho nehostinnost okusil na vlastní kůži i proslulý krávkolátský pytlák Fous. V radniční kobce však nepobyl dlouho. Když totiž při pytlákově výslechu došlo na otázku, komu upytlačenou zvěř prodával, udal Fous jména některých pánů z rakovnícké radnice. Ať už to byla pravda, nebo ne, dotyční rakovníčtí páni raději pustili Fouse na svobodu, aby se kvůli němu sami nedostali do oplétaček se soudy a vyšetřovacími komisemi.

9 Dům čp. 29 / Rakovnícká smrt

Vpravo vedle radnice stojí úzký dům čp. 29/I, ve kterém v 16. století bydlel vysoký, kostnatý a starý pán jménem Heřman Sklenář. Byl vzdělanec a dobrákem od kosti, přesto se ho Rakovníčané báli víc než čert svěcené vody. Děsil je svým zevnějškem. Vypadal totiž jako oživlý kostlivec. Kombinace jeho sešlosti věkem, značné výšky a kostnatosti vynesla Sklenářovi nelichotivou přezdívku Rakovnícká smrt. Jelikož i nejstarší obyvatelé Rakovníka zarputile tvrdili,

Svítka Tóry

že Sklenáře nepamatuji jako mladého člověka, ale pouze jako starce, věřilo se o domácím pánovi z čísla popisného 29, že je nesmrtelný. Pořekadlo „Vypadá jako Rakovnícká smrt“ bylo známé po celých Čechách a udrželo se až do 20. století.

10 Hřbitov / Morová kaple sv. Rocha

Z náměstí zamíříme Palackého ulicí a přes Sixtovo náměstí na starý rakovnícký hřbitov ke kapli svatého Rocha. Trojboká barokní svatyně z první poloviny 18. století stála původně na vnější straně hřbitovní zdi, do areálu hřbitova byla pojata při jeho rozšiřování v 19. století. Svatý Roch je patronem proti moru a jemu zasvěcená kaple na rakovníckém hřbitově je památkou na morovou epidemii, která v roce 1680 připravila v Rakovníku o život několik stovek lidí.

Popudem k založení kaple byl podle pověsti tajemný zážitek mlynáře z protějšího Panského mlýna (dnes prodejna nábytku pod rozcestím nynějších ulic Malcova a Dukelských hrdinů), který ve dnech, kdy epidemie zuřila s největší silou, spatřil jednoho večera z okna svého mlýna zářící postavu svatého Rocha, která se vznášela nad hřbitovní zdí. Rakovníčané usoudili, že svatý Roch vyslyšel jejich modlitby a vzal Rakovník pod svou ochranu. A měli pravdu, protože když se jim třetího večera svatý Roch

ukázal potřeťi, epidemie skončila, jako když utne.

Mlynář z Panského mlýna si svatý Roch nevybral jako prostředníka náhodou. Byl to totiž zrovna tenhle mlynář, jehož vinou morová epidemie pronikla do Rakovníka. Přes všechny zákazy totiž přijal do služby cizího pomocníka, který, jak se později s krutými následky ukázalo, byl infikovaný morem. Za trest musel mlynář sám vlastníma rukama všechny oběti moru z města odvézt a pohřbit na starém hřbitově u kostelíka svatého Jiljí.

Kostelík sv. Jiljí

Pokud ještě máte sílu a chuť, zajděte se ke svatému Jiljí podívat. Stojí vedle supermarketu v ulici Dukelských hrdinů. Na Rakovníckém potoce v blízkosti kostelíka klápával kdysi dávno mlýn, o němž vypráví pověst o založení Rakovníka.